

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

ΤΟΥ Κ. ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ.

ΤΟ ΕΓΚΛΗΜΑ

Στην επαρχία, άρα τάζει και ήρωια βασιλεία... Ήταν άγριο-πο έμως άν ή τάζει αθή ήφείλετο στον ένομοτάχη κ. Ασπρογαζή, παλαιά επίλοια των εφζώνων πόνε μεταπήρσει, μετά τον πόλεμο, στο ένδοξο σωμα της χωροφυλακής και φρονήσε την άσφάλεια του τόπου από άρκετων έτών ή στον λογία των εφζώνων που έμενε κ' αυτός στην επαρχία άρκετόν καιρό τώρα.

Ή αλήθεια είνε μοιταταία, ότι ολόκληρη ή επαρχία ήσαν τον τελευταίο καιρό έντελώς ήσυχη... Ή Έξουσία άγρονόουσε...

Φαντασθήτε λοιπόν, τί τριζυμία και άναστάσις δημιουρηθήρησε στο χωριό, όταν μαθεύτηρε ότι ο δάσκαλος του γειτονικού χωριού, ο κ. Παιουσιανός Παραγεμιστός, βρέθηρη τραυματισμένος και πλέον στο ήμια του, σ' ένα χωμάτι, μέσα στα σύνορα της Κοινότητας!

Την τρομερή είδηση την έφερε πρώτος ο άγροφύλακας, κίτρινος σάν το λείψανο, άμα κίηρος.

— Μου γράφει ο μαρούς σάν τν βοϊδι! είπε στους χωριανούς κοινασιανούς άτ' το τρέξω.

— Βρε μίη έχει πέσει κανένα βοϊδι στον γαρμεό και το πέραςε για δάσκαλο; ρώτησεν ο ένομοτάχος.

— Όχι, διαμαρτηρήθηκε ο άγροφύλακας, ο δάσκαλος είνε ολόκίηρος.

— Μά μπορεί να είνε και βοϊδι και να τον πέραςε για δάσκαλο! Δέν αποζλείεται όμως να είνε κ' ο δάσκαλος και να τον πέραςε για βοϊδι, συνετέρανε ο κ. ένομοτάχος.

— Όσοσο τοιαύτηρη να πάη επί τόλου, κίηροντας μαζί του όλη τη δύναμη της χωροφυλακής, άποτέλειωσεν από ένα και μόνον χωροφύλακα!

Νά ιδήτε ότι πρόκειται περί έρωτικού ζεύγους, έλαγε ο ένομοτάχος, έτοιμαζόμενος να Ξανήρη.

— Επειτα ρώτησε τον άγροφύλακα:

— Δέν μού λές τί είδους στεναγμοί ήσαν αυτοί που άκουσες, περιλαθείς ή θανατηφόροι;

— Στεναγμοί ήσαν μιά φορά, κίη' νοματάροχη. Κάτι κακό έπαθε ο άνθρωπος, φαίνεται...

— Το ζήτημα είνε από τί πάθος έπαθε; Έρωτικό ή άλλότιον;

— Έξω κ' έγω... Μπορεί να γαρμεύτηρη και να τοιαύτηρη ο άνθρωπος, Ξανακίε ο άγροφύλακας.

— Δέν νοιώθεις από ήρωτικό πάθος, είλε ο 'Ασπρογαζής, και τραβήξε γρήγορα προς τν έξω, άπαρησεσας στους κατοίκους να τον άκολουθήσουν, για να μη παραλασθούν τί «ήρωτικαία άπόρημα», όπως είλε.

Μοιταταία δέν έτανε να λήη και να Ξαναλήη στους χωριήτες:

— Νά ιδήτε, ότι πρόκειται περί στεναγμών περιλαθών... Ζεύγους ήρωτικών θα κίηρατι ίκίη προς διασάλεισιν της ήθιλης του τόπου...

Πίη «ματς» κί «μωτς» θα είνε βέβαια!...

— Σταματούσε ύστερα για λίγα λεπτά, άναστενάγε βαθεία και Ξαναλάγε σιγά, ένω προχωρούσε:

— Ανάθεμά την για κωδιά! Άνώνου όταν σέφετομυ περί ήρωτικών! Δέν μάς άφίρει ή υπηρεσία ούτε να ήρωτεψθούμ, ούτε να άναστενάξομιν!... Πόσοσιν ονειρευοταιλά το κούφωμα ένός μεγάλου πλατανιού, κί τούν κρυφώνα μιάς λυγαριάς μετά μι ι α ς πολυθελήτρον!... Κί τότε ν' άκουσής άναστεναγμούς, όχι σάν ίνός βοϊδιού



Περπατούσε σκυφτός, βουδός, μελαγχολικός...

όπου το σφάζουν, αλλά σάν να πύγουν ολόκληρου κοιτάδ' άποου βοϊτάλια!...

— Άλλά που είν' ή ποιευθέλητρον; ή περιπόθητρον; Που είν' ή έρω;

Που είνε, και που κρύβεται, και που τήη έχ' ή (μωρα, νά σκίσω όση να τή (βωθ, δάση να τή γαρμεύω...)

— Άλλά δέν πρόφτασε να τελειώση το τραγούδι του, να πη το παρόνοτο Μία μεγάλη πίκρα, μιάς μελαγχολίας πέλαιος άνέβλωσε από μέσα του κ' έπνίσε τις σκέψεις του. Ή καρδιά του ήγνε βαρεία, μολύβι...

— Ή σαρδολπιστη που άνειρωτούσε δέν ήπληξε, δέν φαινότανε ποιενά... Κί' ένως φλογερός στεναγμός φρόσωσε το στήθος του... Περπατούσε τώρα σκυφτός, βουδός και μελαγχολικός.

— Ίσως και να μίη πρόκειται περί έρωτος, σέφτοταν. Ίσως και να τον είλε πίκρα και κανένα κούφιο τον κίη' δάσκαλο, άν ήταν αυτός...

Και διεμήνθησε προς το βαθύ χωμάτι ολοταχός. — Όταν έφτασε ίκίη είλε κίη τοπ τον μαριάφωσε.

— Ότε έρωτόν περιλαθείς άναστεναγμοί κρύβονται στο βαθύ του χωματιού μωτήρη, ότε κοιμηάτον βόγγοι άντηχόσαν.

— Ένας άνθρωπος, ο δυσητής ο Παιουσιανός, ήταν ίκίη, πεσμένος κάτω και έσφαδάζε, πιγμένος στο ήμια του, βαρεία-βαρεία βουγγόντας.

— Ο ένομοτάχος έφταε κοντά του:

— Τι έπαθε μωρέ; τον ρώτησε.

— Έκείνος άντί άπαντησεως κίη τι μουρωόρησε και άρχισε πάλι ν' άναστενάξη.

— Αντί να εκίηρη άνάθρωπος φράσει, τορ είπτο ο Ασπρογαζής, μιά καθαρά, τί συνέτη ήδη λέρα!...

— Ο τραυματίας έκαμε ν' άνασκηώθη, αλλά έπεσε πάλι κάτω βουδός. — Ο ένομοτάχος τον πήρε τότε να τον σηκώση να καθήση, μιά εκίηρος σφαιάσπηρη κάτω χειρότερα.

— Ο 'Ασπρογαζής παρητήρησε τότε πως είχεν ένα τραύμα διαμαρτέ στο στήθος.

— Ποιός σέ τρύπησε, οηρέ, κίη' δάσκαλε, σάν ουδελίαν; τον ρώτησε.

— Ο δάσκαλος φάνηκε σάν να συγκέντρωνε τις σκέψεις του κί ύστερα άρχισε να λήη τα έξής άκατανοητα για τον 'Ασπρογαζή:

— Υπερήμελος άνήρ, ού άγρωό το όνομα, με κατέλαβεν ά ψ ο φ η τ ι και έ ξ α π ι ν η ς, έν τψ σκότει!

— Τι έκαμε λέει! φώναξεν εκίητρος ο ένομοτάχος. Ποιός τά λείη βρε και ποιός τρσει σπητό;

— Έξ ά π ι ν η ς με κατέλαβε ά ψ ο φ η τ ι άνήρ, υπερήμελος, ενός τ ά σ τ ε ρ ο α, ετερόοχη, έν... τψ σκότει! Ξανατέ ο δάσκαλος.

— Νά μ' πάρ' ού διάουλους τούν πατέρα δάσκαλε, άν δέν έχης παλαθώσι!... φώναξε ο 'Ασπρογαζής. Τι λές οηρέ; Ψόφρησε λέει τής πείνης;

— Άλλά ο φτωχός δάσκαλος δέν άπάντησε. — Έγειρε το κεφάλι του, τα μάτια του βασιλεψαν και Ξεψύχησε!...

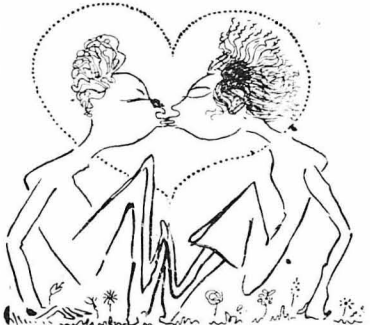
— Ο ένομοτάχος τάζασε. Δίταξε να μεταφέρουν το πτώμα στο χωριό και γίρησε κ' αυτός πίσω καταλάσιμένος.

— Όλο το χωριό ήταν στο πόδι και τον περιόμνε. Οί χωρικοί μόλις τον είδαν έφραξαν να τον ρωτήσουν πως ήγνε το εγκλήμα. Μά

— Όλο το χωριό ήταν στο πόδι και τον περιόμνε. Οί χωρικοί μόλις τον είδαν έφραξαν να τον ρωτήσουν πως ήγνε το εγκλήμα. Μά

— Όλο το χωριό ήταν στο πόδι και τον περιόμνε. Οί χωρικοί μόλις τον είδαν έφραξαν να τον ρωτήσουν πως ήγνε το εγκλήμα. Μά

— Όλο το χωριό ήταν στο πόδι και τον περιόμνε. Οί χωρικοί μόλις τον είδαν έφραξαν να τον ρωτήσουν πως ήγνε το εγκλήμα. Μά



Ζεύγους ήρωτικών!...



Ένας άνθρωπος κατίετο ίκίη ψυχωκαχόντας!

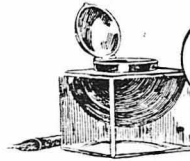


Ο άγροφύλακας τρέχοντας σάν παλαδός, χωρίς τουφέκι!...

ΑΠΟ ΤΟ ΒΙΒΑΙΟ ΕΝΟΣ ΠΕΡΙΗΓΗΤΟΥ

Τὸν Κόμητος ΓΕΙΟΥΖΕΠΕ ΠΕΚΚΙΟ

Η ΕΛΛΑΣ ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΑΡ ΤΟΥ 1825



Γιατί δὲν ἀποφυλάσσεται ὁ Κολοκοτρώνης. Ἡ φιλονεικίαι τῶν μελῶν τῆς Κυβερνήσεως. Τὸ ταξίδι μου γιὰ τὴν Ὑδρα. Ἡ ἀτελείωτες νησιές τῶν συγγενῶν Ἑλλήνων. Στὶς Σπέτσες. Ἡ ἐπίσκεψις μου στὸν Γραμματικῶς τῆς Γερουσίας τοῦ νησιῦ. Τὰ ὑπέροχα λόγια του. Στὸ σπῆτι τῆς Μπουμπουλίνας. Τὰ ἀθάνατα λόγια της, κ.τ.λ.

ΙΑ'.

Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἔξω καλὰ ὅτι οἱ Πελοποννησίοι θὰ ἔξακολουθοῦν νὰ παραμένουν ἀπὸλυθεταὶ τοῦ πολέμου, ἐφόσον δὲν ἀναλαμβάνει τὴν ἀρχηγίαν τοῦ στρατοῦ ὁ Κολοκοτρώνης. Ἐγκαταλειμμένη λοιπὸν ἀπὸ τὸ λαὸ καὶ μὴν ἔχοντας διαθέσιμο στρατὸ, τί ἄλλο μπορεῖ νὰ κάνει παρὰ νὰ ἐμπιστευθῆ ἑαυτὰ μιά φορὰ τὰ πάντα σ' ἐκεῖνον ποὺ καὶ ἄλλοτε ἔσωσε τὴ χώρα. Τὸ κατὸ θεὸς εἶπε πὺς δὲν συμφωνοῦν ὅλοι σ' αὐτό, γιατί δύο μελῆ τῆς Κυβερνήσεως ἐγχορῶνεν τὸ μέτρο καὶ ἄλλα δύο τὸ ἀπορρίπτουν.

Ἀλλὰ τὰ πράγματα μελετήσαν πολὺ περισσότερο τὴν τελευταίαν. Ὁ Κοιλῆτις ἀντιτάσσεται μὲ πείσμα στὴν ἀποφυλάξις τοῦ Κολοκοτρώνη. Ὁ Κοινοταγῆσις ἔξ ἄλλου θέλει ν' ἀπολείψῃ τὸν Κοιλῆτη ἀπὸ τὴν Κυβέρνησις, γιατί πιστεύει πὺς αὐτὸς ἔπαισε μὲ τίς ραδιουργίας του τὰ σῶματα τῶν Ῥομιελιωτῶν νὰ ἐγκαταλείψουν τὸ στρατόπεδον τοῦ Κρημιτιοῦ.

Ἀπ' τὸ θάλασσομα αὐτὸ δὲν μπορεῖ νὰ βγάλῃ κανεὶς ἕνα σωστὸ συμπέρασμα.

Ἀπομαρτῶσαι λοιπὸν νὰ πάω νὰ δοῦ τὸν ἴδιον Κολοκοτρώνη στὸ νομιστήρι τῆς Ὑδρας ποὺ κρατεῖται καὶ μπαίνει σ' ἕνα πλοῖο.

Στὰ θαλάσσινα μέρη, γὰ νὰ ἐπιχοινωνοῦ τὸ ἕνα νησί μὲ τὸ ἄλλο, χρησιμοποιοῦν στὴν Ἑλλάδα ἕνα εἶδος ἰστιοφόρων πλοίων ποὺ τὰ ὀνομαζοῦν ἐκαζιάς. Ἀπ' ὅλους τοὺς Ἑλληνας οἱ ἐμπειροτέρου κυβερνήτες τέτοιου πλοίου εἶνε κατὰ γενεὴν ὀμιλοῦν οἱ Κρημιδιῶτες.

Ἡ θάλασσα ὅταν ἔξαινήσασκε ἦταν ταραχμένη, ἀλλὰ τὸ ἀγέρι μᾶς ἐπή-

γαινε πρῆμα καὶ τὸ καὶμα μας ἔλυστροῦσε ἀλαφρὰ πάνω στὰ νερά, ἐνὸ οἱ αὐτὲς ἐγαίταν πατριωτικὰ τραγούδια. Σὲ λίγο τοὺς εἶδα νὰ γεμιάζουσαν μ' ἑλληές καὶ με σκόρδα, γιατί ἡ ἡμέρα αὐτὴ συμπεριλαμβάναται μεταξὺ τῶν πολυαριθμῶν νησιητῶν ἡμερῶν, ποὺ ἀφιέλουσαν νὰ τηροῦν οἱ Ἕλληνας.

Ἡ θρησκεία τοὺς ἐπιβάλλει στοὺς Ἕλληνας νὰ νησιεύουν μέσα σ' ἕνα χρόνον διακόσιες τριάντα ἔξη ἢ ὅχι ἡμέρες, δηλαδὴ τὰ δύο τρίτα τοῦ ἔτους. Καὶ γὰ μὲν τίς ἀνώτερες κοινωνίες τάξεις δὲν μποροῦ νὰ εἰπὸ τίποτε, ἀλλὰ γὰ τὸ λαὸ μποροῦ νὰ βεβαιώσω ὅτι τηροῦ μὲ κατὰ ἀσθητικὴν τὴν νησιεύει. Πολλὲς φορὲς μάλιστα ἀναγκάσθηκα νὰ ὑποβληθῶ γι' ἑγὼ ὁ ἴδιος σ' αὐτὴ τὴν ἀσκητικότητα καὶ νὰ στερεθῶ γι' ἀρκετὸ διάστημα τὸ περιῆμο ἀρροῦνα τοῦ τοῦου.

Ἐγὼτερ' ἀπὸ τέσσερες ὄρες, φτάσαμε στὶς Σπέτσες, ὅπου ἀποβίβάσθηκα ἀμέσως καὶ με ὀδήγησαν στὸ γραμματικῶ τῆς Γερουσίας τῶν Σπετσῶν.

Ὁ γραμματικῶς αὐτὸς εἶνε ἕνας κληρικὸς ἀπὸ τὰς Ἴονιους νήσους μὲ μεγαλοπρεπεῖς παρουσιαστικὸ καὶ με μαζοῦν ἄσκη γενειάδα.

Τὸν ρώθησα γιατί οἱ Σπεισιῶτες, ποὺ δὲν ἀριθμοῦσαν πληθυσμὸν παρὰ μόνον δέκα χιλιάδων ψυχῶν, δὲν φοβόταν νησιὸς πάθουν ἀπ' τοὺς Τούρκους τὰ ἴδια μὲ τοὺς Ψαριανοὺς. Αὐτὸς ὁμοῦς μου ἐξήγησε ὅτι οἱ ἔχθροι ποτὲ καὶ ποτὲ δὲν θὰ τολμοῦσαν νὰ πατήσουν τὸ πόδι τοῦν στὶς Σπέτσες.

Ἡ ἀπάντησί του αὐτὴ δὲν με καθυστάσασκε καθόλου, ἀλλὰ γὰ νὰ μὴν ἀποθαρσύνω τοὺς φιλόξενους ἐκεῖνο ἀνθρώπους φάνηκα ἱκανοποιημένος ἀπ' τὴν ἐξήγησί. Ἀρκέσθηκα μόνον νὰ τοὺς πῶ ὅτι τὸ πρῶτον καὶ κυριώτερον μέσο ἀμύνης ἦταν πλήρης ὁμοφωνία καὶ ἐνότης εὐεργεσίας.

Σ' αὐτὰ τὰ λόγια ὁ ἱερεὺς μου ἔδωκε τὴν ἀκόλουθη ἀπάντησις παίρνοντας ἄφορ παλαιὸ ποιντικῶν :

— Δὲν πρέπει νὰ παραξενεύεσθε γιὰ τίς ἐσωτερικὲς διαμάχαις ποὺ παρατηροῦνται μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων, γιατί αὐτὲς εἶνε ἀναπόφευκτες σ' ἕνα κράτος ἀρτιγενεῖ. Κατὰ τὴν διαρκῆ ἀποασθητικὴ ἐπαναστάσεως ὁ λαὸς διατελεῖ σ' ἕνα εἶδος παροξισμοῦ καὶ δὲν ἀνακτὰ τὸ λογικὸν τοῦ παρὰ μετὰ τὴν παροδο τῆς ταρχῆς. Μὴ ληρωνοῦντε ἄλλοστε ὅτι ἡ ἀρχὴ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους ἔγινε μὲ μὴ ἀδελφοκτονία, ἐνὸ ὡς σημερα στὴν Ἑλλάδα δὲν διατηροῦνται παροῖμο μισοῦ ἀπὸ ἕλλημα...

Ἐνὸ ὁ σεβάσιμος γραμματικῶς ἐδικαιολογοῦσε κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τίς ἐσωτερικὲς διαμάχαις τῆς χώρας του, ἐνὸ ἔλα ἔξαγοραίσι μεταξὺ τῶν ἀροπατῶν τέσσερες ἀνδρῶν φησιγονομῆς, ὄρατες κ' εὐγενεῖς. Ἀμέσως ἔβαλα

στὸ νοῦ μου πὺς θάσαν ἀδελφοί τῆς περιφημῆς Μπουμπουλίνας, γιατί παρουσιάζουν ἀρκετὲς ὁμοιότητες μ' ἕνα στενὸ συγγενῆ της, μὲ τὸν ὅποιον ἐσυνταξείδεναι στὴν Πελοπόννησον.

Μόλις λοιπὸν ὁ γραμματικῶς τελείωσε τὸν ἀπολογισμὸ του, τοὺς χαμέθησα βάζοντας τὸ χέρι μου στὴν καρδιά, κατὰ τὴν συνήθεια τοῦ τοῦου. Αὐτοὶ μοῦ ἀνταπέδωσαν μ' εὐχαριστίαν τὸ χαμετρισμὸ. Ἀφοῦ γνομιστήκαμε, τοὺς ρώθησα ἂν εἶνε πραγματικῶς ἀδελφοί τῆς περιφημῆς Μπουμπουλίνας. Μοῦ ἀπάντησαν πὺς πράγματι, εἶνε ἀδελφοί τῆς καὶ μ' ἐκάλεσαν σπῆτι τους, γὰ νὰ γνωρισθῶ τὴν ἡρωικὴ αὐτὴ Ἑλληνίδα. Τοὺς ἀκόλουθησα εὐχαριστοῦν.

Μόλις φτάσαμε βγήκε στὸ περὶλασκόδι νὰ μᾶς ὑποδεχθῆ ἡ ἴδια ἡ Μπουμπουλίνα. Δὲν χόρτανα νὰ τὴν κυττάσω.

ΣΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ : Ἡ συνάντησί μου μὲ τὸν Κολοκοτρώνη, κλπ.



Ὁ Θεόδωρος Κολοκοτρώνης (Σπανία παλαιὰ λιθογραφία)

ὁ Ἀσπρομαχιῆς δὲν ἔφησε περισσότερα ἀπὸ αὐτοὺς. Μολαταῦτα ἀπάντωσε στὶς ἐρωτήσεις τοὺς ἐμβριθῶς καὶ στερεοπέτως :

— Σκουτεῖνον ἔγγλημα!... Μιστήριον!...

Τὴν ἐπομένη ὁ Ἀσπρομαχιῆς ἔκαμε τὴν ἔξῃ ἀναφορὰ στὴ διοίκησι :

«Σκουτεῖνον ἔγγλημα ἔλαβε χώραν σήμερον τὴν προῖαν εἰς τὴν θείαν βαθεῖα χαράδρα» τοῦ Δήμου Ὀδφονείας, ἐφῆθη πληγνομένους διὰ μαχαίρας δ διδάσκαλους τοῦ γειτονικοῦ χωριοῦ Βιτουλίστα, κί ἰνὸ ἰγὼν τὸν ἰρωτοῦσα περὶ τοῦ δουλοφρόνου, μελιχίους, ἰκείνους μοῦ ἔλεγε πὺς πρόσφρησε λέει τῆς πείνας, κλπ.

Εὐπειθεταὸς

Ἀσπρομαχιῆς, ἐνομοταρχῆς.

Τὴν ἄλλη μέρα ἡ διοίκησις ἔστειλε ἕνα ἔγγραφο στὸν ἐνομοταρχῆ καὶ τὸν παρατήρησε ἀσθητικῶς, γιὰ τὴν ἐν γένει ἀνεπάρκειά του, κτ ο ὅ ς δι α λ ε ὑ κ α ν σ ι ν τ ο ὗ ὅ ς γ κ λ η μ α τ ο ς! καὶ σύλληψαν τοῦ δολοφρόνου.

— Νὰ τοῦ δι α λ ε ὑ κ α ν ο ὦ τοῦ ἔγγλημα!... διεμαρτῶροστο στοὺς χωρικοὺς δ Ἀσπρομαχιῆς! Πῶς νὰ τοῦ δι α λ ε ὑ κ α ν ο ὦ! Μπουγάδα θὰ τοῦ ἔξανα!...

Καὶ ἔπειτα ἐπρόσθετε σὴν νὰ μιλοῦσε μὲ τὸν ἑαυτὸν του :

— Δὲν συνέλαβα, λέει, κί τοῦν δόστην!... Ἀμ' τί φταῖον ἰγὼ, ἀφοῦ εἶκονος εἶπε πὺς π ο φ ρ σ ι ν ε κ τ ἠ ς π ε ἰ ν η ς!...

— Μὰ δὲν ἄκουσε τίποτε ἄλλο; τὸν ρώτησε ὁ Πάφροδος τοῦ χωριοῦ. Μποροῦσε πολλὰ νὰ βροῦν ἀπὸ μὴ λέξῃ τοῦ θύματος.

— Μοῦ' πῶδ' μ', κατ' ἔλεγε ἑαυτὰ καὶ ἰγὼ κάτοια σ τ ε ρ ν α, ἀμ' δὲν κατάλαβα καλά, γιατί οὐ μακαρίτ'ς τάλεγε μασχημένα... Δάσκαλους μαθεῖς κί μίλαγι ματῆξκα!... Ἄστοιν λοιπὸν νὰ πάη κατ' ἀνεμ' οὐ ἰσλήρης!...

ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ.